

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 727/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2016 prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím ml., Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných podľa čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prístup k voleným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 37 S 1/2014 z 2. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných podľa čl. 30 ods. 1 ústavy, základného práva na prístup k voleným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 37 S 1/2014 z 2. októbra 2014 (ďalej len „namietané uznesenie“).

Sťažovateľ uviedol, že sa v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 37 S 1/2014 domáhal vydania rozhodnutia „o zaregistrovaní kandidáta pre voľby poslanca mestskej časti Košice – Ťahanovce“.

Sťažovateľ ako nezávislý kandidát na podporu svojej kandidatúry „vyzbieral od občanov mestskej časti Košice - Ťahanovce spolu 224 podpisov, ktoré som na predpísanom tlačive odovzdal na príslušnej miestnej volebnej komisii v mestskej časti Košice - Ťahanovce“.

Rozhodnutím miestnej volebnej komisie v mestskej časti Košice - Ťahanovce (ďalej len „miestna volebná komisia“) z 25. septembra 2014 sťažovateľ nebol zaregistrovaný na kandidátnej listine pre voľby poslanca mestskej časti Košice - Ťahanovce.

Ako dôvod bol uvedený nedostatočný počet podpisov uvedených v petícii.

Sťažovateľ k tomu uvádza:

«Petícia mala obsahovať podporu od aspoň 200 voličov. Moja petícia bola podpísaná 224 voličmi. Ako dôvod neuznania podpisov bola uvedená skutočnosť, že na petičných hárkoch chýba názov obce u 178 podpísaných voličov, keďže údaj „KE“ nie je možné považovať za názov obce. Všetci podpísaní voliči uviedli správne svoje meno, priezvisko, dátum narodenia, ulicu, popisné číslo, názov obce a všetci boli vlastnoručne podpísaní. Všetky údaje preto boli vierohodné.

Pri uvedení názvu obce sa stalo u niektorých voličov, že namiesto údaju „Košice“ napísali skratku mesta v tvare „KE“, ktorá sa vo všeobecnosti skutočne používa. Dôvodom bola skutočnosť, že niektorým voličom sa do riadku petičného hárku nezmestila celá adresa vrátane úplného názvu obce Košice, preto použili všeobecne uznávanú, poznanú a akceptovanú skratku „KE“. Vzhľadom na skutočnosť, že som bol toho názoru, že zo strany miestnej volebnej komisie došlo k porušeniu ust. §5 ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb., nakoľko som bol mal byť miestnou volebnou komisiou bezodkladne vyzvaný na odstránenie

formálnych nedostatkov, k čomu však nedošlo, pričom som sa rovnako nestotožňoval so závermi miestnej volebnej komisie a rozhodnutím o mojom nezaregistrovaní na kandidáta, využil som svoje zákonné právo a proti rozhodnutiu miestnej volebnej komisie mestskej časti Košice - Ťahanovce som podal na Okresný súd Košice I v zákonnej lehote návrh na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta pre voľby poslanca mestskej časti Košice - Ťahanovce.

Návrhom zo dňa 29.09.2014 som sa v súlade s ust. §17 ods. 4 zákona o voľbách domáhal, aby Okresný súd Košice I po vykonaní potrebného dokazovania uznesením rozhodol o mojom zaregistrovaní ako nezávislého kandidáta na kandidátnej listine pre voľby poslanca mestskej časti Košice - Ťahanovce.

Okresný súd Košice I uznesením sp. zn. 37S/1/2014 zo dňa 02.10.2014 rozhodol tak, že môj návrh zamietol. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Podľa názoru Okresného súdu Košice I odporca (Miestna volebná komisia v mestskej časti Košice - Ťahanovce) správne zistil skutkový stav a vyvodil správny záver, keď v súlade s §17 ods. 1 písm. f) zákona č. 346/1990 Zb. ma nezaregistroval ako nezávislého kandidáta na poslanca na kandidátnej listine pre voľby poslanca mestskej časti Košice - Ťahanovce.»

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd pri odôvodnení napadnutého rozhodnutia porušil „zákaz formalizmu a princíp materiálne ponímanej súdnej ochrany“, keď nezohľadnil skutočnosť, že každého jedného voliča v petičnom hárku bolo možné „spoľahlivo a bez rozporov identifikovať podľa mena, priezviska, dátumu narodenia a uvedenia ulice spolu s číslom domu“.

Ako prejav prílišného formalizmu zo strany súdu sťažovateľ vníma skutočnosť, že okresný súd «opomenul a neakceptoval fakt, že v záhlaví každého petičného hárku bolo výslovne uvedené, že jedná o petíciu podpísanú voličmi mestskej časti Košice - Ťahanovce, preto argument, že u 178 voličov absentoval údaj o trvalom pobyte neobstojí, nakoľko by sa jednalo de facto o duplicitu v uvádzaní miesta trvalého pobytu a aj bez tejto náležitosti, resp. za použitie všeobecne známej a uznávanej skratky „KE“ mala možnosť miestna volebná komisia, no nakoniec práve Okresný súd Košice I ako ochranca princípov

spravodlivého procesu pri kontrole jednotlivých petičných hárkov dospieť k názoru, že u všetkých voličov sa jedná o obyvateľov mesta Košice, konkrétne mestskej časti Ťahanovce.»

K obsahu namietaného uznesenia sťažovateľ uviedol, že okresný súd sa v jeho odôvodnení „*obmedzil popri citácii príslušných zákonných ustanovení upravujúcich inštitút volieb do orgánov samosprávy a registrácie kandidátnych listín iba na parafrázovanie záverov, ktoré vo svojom rozhodnutí zaujala miestna volebná komisia mestskej časti Košice - Ťahanovce, pričom okresný súd odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nedoplnil o žiadny vlastný právny názor, ktorým by podporil svoje rozhodnutie uvedené vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia. Takýto postup, výsledkom ktorého je napadnuté rozhodnutie, jednoznačne vykazuje znaky arbitrárnosti, nakoľko okresný súd neskúmal a nedal ústavne konformné odpovede na moje právne a skutkovo relevantné námietky uvedené v návrhu.*“.

Sťažovateľ tiež v rámci argumentácie poukázal na rozhodnutia všeobecných súdov v obdobných sporoch, keď tieto „*zaujali diametrálne odlišné stanovisko a podľa ich právneho názoru, uvedené tzv. formálne nedostatky nemohli mať za následok nezaregistrovanie jednotlivých kandidátov na kandidátne listiny pre voľby. Jedná sa najmä o uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 22S/2/2010 zo dňa 14.10.2010, ďalej uznesenie Okresného súdu Piešťany sp. zn. 12S/1/2010 zo dňa 13.10.2010 alebo uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7S/1/2010 zo dňa 18.10.2010.*“.

Namietaný „*formalistický výklad zákonných ustanovení zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí a zákona o petičnom práve, vo vzťahu k posúdeniu úplnosti petície na podporu mojej kandidatúry ako nezávislého kandidáta*“ zo strany miestnej volebnej komisie, ako aj okresného súdu mal podľa sťažovateľa za následok znemožnenie výkonu jeho „*ústavou garantovaného práva byť volený do orgánov verejnej moci*“.

Ďalším dôsledkom „*ústavne nekonformného napadnutého rozhodnutia*“ je podľa sťažovateľa aj skutočnosť, že s prihliadnutím na počet obyvateľov, ktorí podporili jeho kandidatúru ako nezávislého kandidáta na poslanca miestneho zastupiteľstva v mestskej časti Košice - Ťahanovce, napadnutým rozhodnutím došlo de facto k znemožneniu

realizácie ich práva ako obyvateľov voliť sťažovateľa ako kandidáta na poslanca miestneho zastupiteľstva.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ navrhol ústavnému súdu vysloviť porušenie ním označených základných práv a práva, napadnuté uznesenie zrušiť a prikázať okresnému súdu vo veci konať a rozhodnúť. Navrhol tiež priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 3 000 € a náhradu trov konania.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že napadnutým rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 37 S 1/2014 z 2. októbra 2014 došlo k porušeniu jeho základného práva

na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných podľa čl. 30 ods. 1 ústavy, základného práva na prístup k voleným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. Pokiaľ ide o tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Otázka posúdenia prípustnosti registrácie kandidáta na poslanca mestskej časti je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02, I. ÚS 350/06). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa so skutkovým a právnym názorom okresného súdu vysloveným v napadnutom uznesení, ktorým okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta podľa § 250zb OSP.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu okrem iného vyplýva:

«Účelom konania vo veciach registrácie kandidátnych listín pre voľby do orgánov samosprávy obcí podľa ustanovenia § 250zb O.s.p. je ochrana kandidátov pre voľby do orgánov samosprávy miest a obcí pred nezákonnými rozhodnutiami volebných komisii o zaregistrovaní kandidátov, alebo o nezaregistrovaní kandidátov. Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti týchto rozhodnutí a prípadná náprava nezákonného rozhodnutia volebnej komisie. Súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Odporca vo svojom rozhodnutí správne zistil skutkový stav a vyvodil správny záver, keď v súlade s § 17 ods. 1 písm. f) zákona č. 346/1990 Zb. nezaregistroval nezávislého kandidáta na poslanca (navrhovateľa) na kandidátnej listine pre voľby poslanca mestskej časti Košice - Ťahanovce. Pri svojom rozhodnutí bol pritom viazaný ustanovením § 17 ods. 1 písm. f) v nadväznosti na ust. § 16 ods. 9 zákona č. 346/1990 Zb., podľa ktorého v petícii sa pri každom podpise uvedie meno a priezvisko voliča, dátum narodenia voliča a trvalý pobyt, ktorým sa rozumie názov obce, názov ulice, ak sa obec člení na ulice, a číslo domu.

Z pripojených petičných hárkov je zrejmé, že predmetná petícia je neúplná, keďže v nej nie sú uvedené všetky zákonom predpísané údaje voličov podporujúcich kandidatúru navrhovateľa a to v časti uvedenia ich trvalého pobytu - názvu obce. Súd sa stotožňuje s argumentáciou odporcu, že celkovo u 178 podpísaných voličov chýba údaj názvu obce, v ktorej majú trvalý pobyt, keďže údaj „KE“ uvedený pri týchto voličoch, nie je možné považovať za názov obce, keďže obec pod takýmto názvom sa nenachádza v zozname obcí tvoriacich prílohu nariadenia vlády č. 258/1996 Z.z., ktorým sa vydáva Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy. Odporca teda nezaregistroval kandidáta z dôvodu nedostatočného počtu podpisov uvedených na priloženej petícii, keďže petícia ku kandidátnej listine neobsahovala podporu od aspoň 200 voličov.»

Z citovaného uznesenia okresného súdu vyplýva, že okresný súd svoje rozhodnutie o zamietnutí návrhu sťažovateľa zdôvodnil síce stručne, ale s ohľadom na vymedzenie predmetu prieskumu dostatočne zrozumiteľne z hľadiska skutkového aj právneho. Závery okresného súdu netrpia vnútornými rozpormi a nepôsobia arbitrárne. Ústavný súd súčasne konštatuje, že v rozhodnutí okresného súdu nezistil žiadnu takú skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že závery okresného súdu vyslovené v napadnutom

uznesení sú zjavne neodôvodnené alebo svojvoľné. Závery okresného súdu v danej veci nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, či inak ich účinky za nezlučiteľné s príslušnou ústavnou úpravou ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd v súvislosti so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľa nepopiera, že rozhodovacia prax všeobecných súdov v obdobných konaniach poukazuje často na potrebu eliminácie prísne formalistického prístupu pri výklade súvisiacich ustanovení zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o petičnom práve“) alebo zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“). Na druhej strane je však potrebné v každom individuálnom prípade brať na zreteľ skutočnosť, že konanie podľa § 250zb Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania okresného súdu (ďalej len „OSP“) je súčasťou prieskumu v správnom súdnictve, ktorého predmetom je prieskum zákonnosti rozhodnutia volebnej komisie, a nie rozhodovanie sporu o právo ako v bežnom občianskom sporovom konaní. Okresný súd limitovaný trojdňovou lehotou na rozhodnutie podľa § 250zb ods. 3 OSP mal iba značne obmedzené možnosti na to, aby po skutkovej stránke preveril platnosť všetkých podpisov, ktorých sa týkal nedostatok vytknutý volebnou komisiou. Tu je potrebné tiež zdôrazniť, že v danom prípade nešlo o ojedinelý nedostatok, ale o nedostatok spôsobujúci nejednoznačnosť identifikácie osoby podpisujúcej petíciu vo vzťahu k 178 z celkovo 224 podpisov. Bez takejto vady teda bolo v zásade iba 46 podpisov. Pomerne rigorózna, no zároveň dostatočne jednoznačná a určitá úprava nevyhnutného obsahu petičných hárkov vyplývajúca najmä z § 16 ods. 9 zákona o voľbách a z § 4 ods. 1 zákona o petičnom práve umožňuje záujemcovi o kandidatúru vo voľbách do samosprávy obcí zabezpečiť (napr. dostatočnou šírkou riadkov v predtlačí petície, inštruovaním osôb podpisujúcich petíciu osobami zbierajúcimi podpisy v prospech kandidáta), aby nim predkladané petičné hárky obsahovali všetky potrebné údaje, a to v podobe, ktorá nevyvolá pochybnosti o ich skutočnom obsahu vo vzťahu k identifikácii jednotlivých petentov. Aj s ohľadom na túto skutočnosť nemožno pri takom rozsahu nejednoznačných údajov ako v prípade petície predloženej sťažovateľom spravodlivo očakávať, že tieto nedostatky bude odstraňovať v rámci trojdňovej lehoty v nesporovom konaní o prieskume zákonnosti rozhodnutia

volebnej komisie všeobecný súd, a to či už kontextovým výkladom údajov v petícii uvedených, alebo zisťovaním, či v petícii uvedené osoby sú naozaj obyvateľmi danej mestskej časti.

Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd sa nevysporiadal s jeho námietkou týkajúcou sa skutočnosti, že miestna volebná komisia ho v súlade s § 5 ods. 5 zákona o petičnom práve nevyzvala na odstránenie nedostatkov petície, ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa naozaj s touto námietkou nevysporiadal, avšak s ohľadom na skutočnosť, že výzva podľa citovaného ustanovenia sa týka odstránenia nedostatkov v údajoch podľa § 5 ods. 1 zákona o petičnom práve, nemala táto skutočnosť s ohľadom na dôvody zamietnutia návrhu sťažovateľa za následok ústavnoprávne významný zásah do sťažovateľovho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na skutočnosti uvedené v bode 1 II. časti tohto rozhodnutia, teda vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie okresného súdu ústavný súd považuje za ústavne konformné, zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva tu žiadna možnosť porušenia uvedených základných práv, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, preto ústavný súd aj v tejto časti odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2016